

Gør Det Selv

SVÆRHEDSGRAD:

Kræver meget erfaring – og eksperthjælp til beregning af dimensioner.

TIDSFORBRUG:

4 dage til nedtagning

4 dage til murerarbejde

1 dag til spærrejsning

2-3 dage til skalke og justering

PRIS:

Ca. 3-4000 kroner pr. spær

Både far og søn er erfarne tømrere, så de går i gang med at forlænge husets tagetage uden at blinke.

Før du går i gang

Inden du trommer vennerne sammen og begynder at rive dit gamle tag af, er der et par detaljer, du skal have styr på. Den ene er spærrenes dimensioner. Her får du hjælp på den spærrefabrik, hvor du køber dine spær. De kan fortælle dig, hvilke dimensioner du har behov for, afhængigt af hvilken tagbeklædning du

vil lægge på senere. Det næste er de bygningsdele, der skal bære taget. Har du, som her, en bygning med fladt tag, der nu skal bære en helt ny førstesal, bør du hyre en ingeniør, der hurtigt kan beregne, om bygningen kan bære, eller om du skal forstærke en del af konstruktionen, inden du går i gang.

[før]

[efter]

Sådan kommer huset til at se ud, når den sidste tagsten er på plads.

Gør taget længere

Det kræver lidt mod og en god portion erfaring, men det er langtfra umuligt selv at forlænge et tag med nye spær og at lægge fast undertag.

Henning og Lise har ganske vist efterlønssalderen tæt på, men det ser de ikke som en hindring for at kaste sig ud i en gennemgribende renovering af et gammelt husmandssted.

Parret på hhv. 63 og 59 år faldt for huset med det samme, de så det, og Henning, der er tømrer, lagde en plan hurtigt efter overtagelsen, for hvad de skulle have gjort ved huset. En af opgaverne var at renovere stuehusets gamle tag og at forlænge taget ud over tilbygningen, der havde fladt tag. Alle gamle tagsten skulle ned, da de skulle genbruges, og et fast undertag skulle lægges, før nye tegl blev lagt op.

Både Henning og Lise har fast arbejde, og renoveringen er en fritidsbeskæftigelse, så det er ret imponerende at følge med i, hvor langt de når med hjælp fra søn, svigersøn og venner. Især når man har set, hvor omhyggelig Henning er med alt. Han har kun én gang under hele monteringen af spær og tag sagt: "Det behøver jo heller ikke være perfekt." Ord, han tog i sig igen efter et kvarter – for så at lave tingene om. "Det ser man ikke," indgår bare ikke i Hennings verden.

Nedrivningen

1 Nedrivningen begynder med det gamle tag. Tagstenene tages ned og genbruges på et udhus, og de gamle forskallingsbrædder fra loftsrummet bliver smidt væk.

2 Taget pilles af tilbygningen, så den er klar til de nye spær. Arbejdet begyndes på en regnvejrsdag. Pladerne lægges løst på natten over, til spærerne kommer.

3 Den skrå ydermur bankes ned i niveau. Med en murhammer får Henning hakket muren ned, så han får en vandret flade at mure på.

Opmuringen

Tagrummet er ryddet, og tilbygningen er rettet af, så muren er vandret. Nu skal der mures op hen over tilbygningen, så huset bliver en helhed. Selve stuehuset er forsynet med en muret gesims, som Henning selvfølgelig vil føre videre hen langs taget. Derfor sætter han Lise til at tildanne mursten med vinkelsliberen. Stenene har de fra indersiden af dobbeltmuren i husets gavl.

1 Den nye gesims består af fem skifter og lægges efter en snor, så udhænget passer med den bestående. Henning bygger gesimsen op, så den er fuldkommen i vater, da de nye spær jo skal hvile på muren.

2 De gamle mursten skæres til, så gesimsen kan mures op, nøjagtig som den ser ud på den gamle del af huset. Lise klarer det med vinkelsliberen og husker både støvmaske, handsker og høreværn.

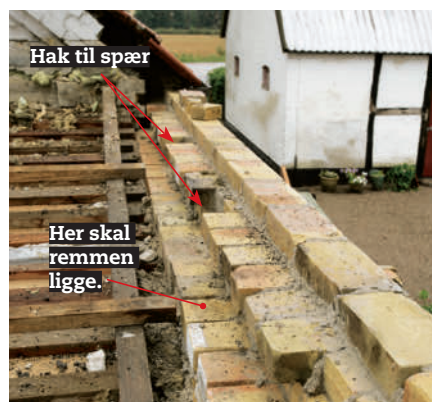

TIPS

Sørg for at rydde op. Med et byggeprojekt af denne størrelse er det vigtigt at sørge for at holde orden. Hvis det hele roder, spilder man tid med at lede efter alting, og desuden kører man hurtigt sur i det. Henning og Lise slutter aldrig en arbejdsdag, før der er ryddet op, så de kan sætte sig og nyde dagens arbejde.

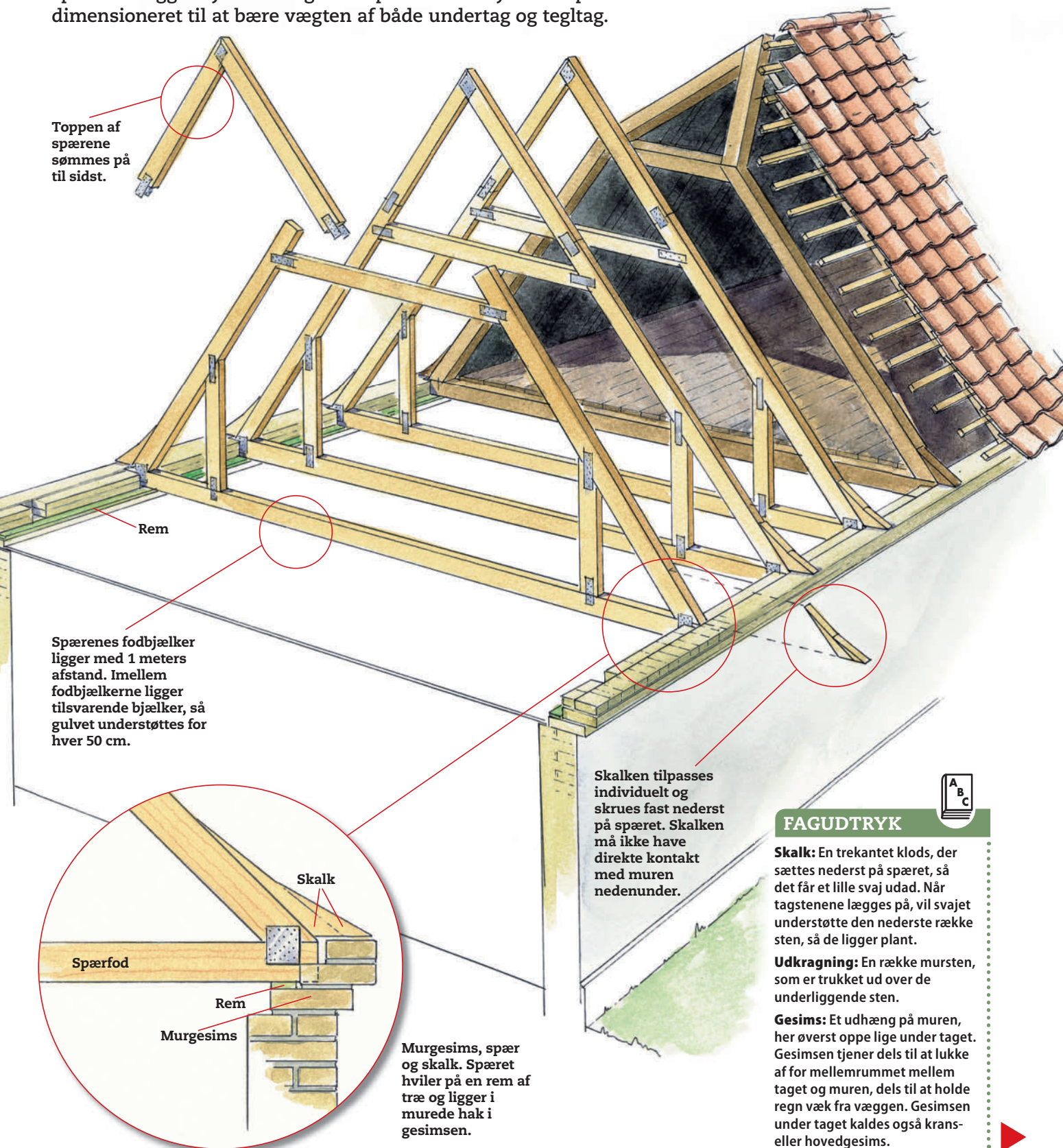
3 Selve gesimsen starter med tredje skifte, hvor der lægges en kvart sten ud. En såkaldt udkragning. De to øverste skifter rager endnu en kvart stenbredde ud og afslutter selve gesimsen.

4 På indersiden af gesimsen er der lavet huller til spærerne. Senere lægges der en rem forneden, som kan fordele trykket fra spærerne.

Sådan ser taget ud indenunder

Hanebåndsspærene hviler på ydermurene og bærer gulvet. Mellem spærene lægges bjælker magen til spærenes fodbjælker. Spærene er dimensioneret til at bære vægten af både undertag og tegltag.

Opbygningen

Både Henning, sønnen Morten og svigersønnen Peter er i arbejde, den dag spærene ankommer. Spærfabrikken har fundet deres største lastbil frem, og den kan ikke komme ind på gårdspladsen. Heldigvis er den forsynet med en meget lang kran, og chaufføren, Klaus, der er kollega til Henning, bliver for at give en hånd og en kranarm med.

Spærene kommer i to dele, en bund og en top, da det er meget lettere at håndtere. Bundene sættes først på plads oven på tilbygningen, og toppene fastgøres med sømplader til sidst.

Det er nu, projektet for alvor tager form og begynder at ligne et tag.

1 Henning tjekker, at spærene passer i hakkene i murgesimsen og står med nøjagtig 100 cm's afstand. Det gør de. Der lægges bjælker mellem spærene med 1 m's afstand, så gulvet på 1. sal bliver understøttet for hver 50 cm.

2 Undervejs anvender Henning en fikseringslægte. Den holder balancen på spærene og gør det lettere at rette dem op, da der er afsat mål for hver 100 cm på lægten. Lægten skrues fast til spærene i begge sider.

3 Spærene rettes nu nøjagtigt ind efter målesnore. Remmen er naturligvis vandret, det er jo Henning, der har muret op.

4 På den anden led skal spærene også ligge vandret. Det klares med små stykker tagpap, inden spærene fastgøres med skruer ned mod remmen.

5 Spærtoppen fastholdes af 4 stk. 12 x 30 cm sømbeslag, som fastgøres med en masse søm. Beslagene slås på toppen, før den løftes op, og så er det bare at sømme dem fast til spæret.

6 Henning monterer skalk på samtlige spær, så de nederste tagsten kommer til at ligge rigtigt. Skalkene tilpasses individuelt på både nye og gamle spær.

7 Spærene er på plads. Herfra kan man vælge, hvilket tag der skal på, og hvordan det skal bygges op. Henning og Lise har bestemt sig for et tegltag oven på et fast undertag med tagpap.

LOVE & REGLER

Husk energiberegningen.

Ved en så gennemgribende ændring af huset som lægning af nyt tag og isætning af vinduer skal der en energisagkyndig indover, så man kan få lavet en energiberegning, inden man går i gang. Spørg på kommunen, hvordan du griber det an.

SIKKERHED

Stillads skal der til. Sørg for et godkendt stillads, hvis du kravler op og laver tagarbejde. Stilladset er praktisk at kravle op på, men skal også forhindre, at du kan falde ned.

Der skal 22 søm i hvert beslag, siger Henning, og så må svigersønnen i sving med hammeren.

Klar til næste skridt

Henning og Lise vil have tegl på deres tag. Men først vil de lægge et fast undertag. Hvis du kaster dig ud i et lignende projekt, står det dig naturligvis frit for at vælge, hvad der skal ske, når spærene er rejst. Du kan fx fortsætte direkte med bølgeeternit, stål- eller betontegl eller noget helt fjerde.

Undertaget er ikke lovpligtigt, men det er en rigtig god idé, da du slipper for at understryge teglene. Samt problemet med vedligeholdelse af understrygningen, efter at førstesalen er taget i brug. Og ifølge Bygningsreglementet skal taget være så tæt, at regn, smeltevand og sne ikke kan komme ind.

Læs i næste nummer, hvordan du lægger fast undertag.